

İnsan Olmanın Dayanılmaz Ağırılığı: *Şair Öldü*

Hasan YÜREK*

Öz

Şair Öldü, günümüz yazarlarından olan Sibel K. Türker'in ilk romanıdır. Türker, bireyi anlatan bir romancıdır. O, olaydan ziyade bireyi önceler, onun iç dünyasını anlatmaya çalışır. Bu birey, yaşadığı dönemin ürünüdür. Nitekim eserde anlatılan Ersin 1980 sonrası ortaya çıkan apolitik, sıkıntılı, bunalımlı bir bireydir. Bununla birlikte yazarın birey üzerinden toplumsal olanı anlatmaya çalıştığı da söylenebilir. Türker, tekilde tümeli anlatmaya çalışmaktadır. O, anlattığı bireyi derin iç dünyasıyla vermekte, onun bireyselliğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte birey, toplumsal olanın bir sonucudur; dolayısıyla birey ortaya konurken aynı zamanda toplumsal durum da sergilenmektedir. Buradan hareketle bu çalışmada *Şair Öldü* adlı eser ele alınacak ve farklı başlıklar altında değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Roman, Sibel K. Türker, *Şair Öldü*.

Unbearable Weight of Being a Human: *Şair Öldü*

Abstract

"*Şair Öldü*" is the first novel by Sibel K. Türker, one of today's authors. Türker is a novelist who describes the individual. He tries to explain his inner world, ahead of the individual. This individual is the product of the time he lived. As a matter of fact, Ersin described in novel is an apolitical, distressed, depressed individual who appeared after 1980. It can be said, however, that the author tries to describe the social over the individual. Türker is trying to tell the collective on the one hand. He reveals the individuality of the individual he is describing in his deep inner world. The individual, however, is the result of the social; Therefore, when the individual is revealed, the social situation is exhibited at the same time. Here the movement is in this work "*Şair Öldü*" will be handled and evaluated under different titles.

Keywords: Novel, Sibel K. Türker, *Şair Öldü*.

Giriş

Sibel K. Türker, 2000'li yıllar itibarıyla eser yayımlamaya başlayan günümüz yazarlarından biridir. Yazarın yayımlanmış beş romanı ve dört hikâyeye kitabı bulunmaktadır (Sakallı, 2015: 89-90). *Şair Öldü*, Türker'in roman olarak yayımlanmış ilk eseridir. Eser, Eylül 2004 ile Eylül 2005 arasında Ankara'da kaleme alınmıştır. Romanda başlıklandırılmış on altı bölüm vardır. Bunun yanında romanın başında İsmet Özel'den alıntılanmış bir epigraf; ayrıca romanın sonunda "*Şair Öldü*" başlığıyla verilen ve sanatçı Müge Göçmen'le onun *Şair Öldü* adlı şiir kitabı üzerine yapılan bir söyleşi bulunmaktadır. Müge Göçmen dış gerçeklikte karşılığı olan bir sanatçı değildir. Söyleşinin *Şair Öldü* kitabı üzerine yapılması bu metne üstkurmaca özelliği vermektedir. Sibel K. Türker, Müge Göçmen ismini kullanmaktadır. Roman Almanca, Romence, Bulgarca, Arapça gibi çeşitli dillere çevrilmiştir.

---

* Mersin Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, hyurek@mersin.edu.tr.

Romannn zeti

Romannn başkişisi olan Saliha Ersin, anne ve kız kardeşiyle beraber yaşamaktadır. Babası vefat etmiş bir ğretmen olan Ersin, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okumaktadır. Annesi ve kız kardeşi Yeşim ise buldukları kötü Őartlardan kurtulma çabası içindedir. Bunun için de Yeşim'in zengin biriyle evlenmesi çabası ierisindeirler.

Ersin, bir gün Elif adlı türbanlı kızla tanışır ve onunla aralarında bir yakınlık başlar. Aralarındaki en bariz ortaklık ikisinin de yalnız bireyler olmasıdır. Elif, arkadaşlıklarını güçlendirmek adına Ersin'i yazlık evlerine türban takmak Őartıyla davet eder. Ersin ise bu teklifi reddeder. Bu arada Yeşim'in zengin koca adayı, evli çıkar ve Yeşim hayal kırıklığına uğrar.

Yaz sona erer, fakültede btnlemeler yapılır ve Ersin çoğu dersinden geçerek okulu bitirmeye biraz daha yaklaşır. Onun Elif'le dostluğu daha da ilerler. Yeşim ise Faruk adında yeni bir zengin koca adayıyla flört etmeye başlar.

Ersin, trbanı yüzünden okula devam edemeyen Elif'i merak eder ve onu babasının halı mağazasında ziyaret eder. Bir süre sohbet ettikten sonra Elif, Ersin'e yazdıklarını verir. Eve dönen Ersin hemen bunları okur ve Elif'in i dünyasındaki sıkıntılarını idrak eder. Onunla konuşmak için de tekrar halı mağazasına gider; ancak Elif'in babası bundan hoşnut kalmaz ve Ersin'e kızıyla görüşmesini istemediğini iletir. Bunun gerekçesini de aralarındaki farklılık olarak izah eder. Bunun zerine Ersin duruma tepki verir ve Elif'in babasıyla tartışarak mağazadan ayrılır. Okula gider ve burada karşılaştığı Cihan'la türban meselesi üzerine sohbet ettikten sonra evine döner.

Ersin, bir süre sonra Elif'in en iyi arkadaşlarından biri olan Samim'le görüşür ve Elif'in yazdıklarını ona da gösterir. Samim, ona Elif'in bir süredir halasında kaldığını söyleyerek halasının evinin telefon numarasını verir. Ersin, orayı arar ve Elif'le sohbet eder.

Ersinlerin evine bir süre misafir kalmak için teyzesi Nermin ve onun kızı İpek gelir. Elif, Ersin'i arayıp görüşmek istediğini söyler. Bunun zerine Ersin, onun halasının evine gider. Sohbet ederler. Ersin ondan, evlenme hazırlığı yapan Yeşim için babasının mağazasından halı ve gelinlik kumaş almasını ister. Bunun hırsızlık olduğunu düşünen Elif ikilemde kalır. Elif'ten ayrılan Ersin bir bara gider, burada Hakan'la tanışır ve ikisi geceyi beraber geçirirler.

Yeni yıl yaklaştığı için Ersin alışverişe çıkar. Eve döndüğünde Elif'ten istediklerinin gönderilmiş olduğunu görür. Bir süre sonra Elif evlerine gelir ve ikisi bir mekna gidip sohbet ederler. Elif, Avusturya'ya gidip eğitimini orada sürdüreceğini dile getirir.

İkisi ayrıldıktan sonra Ersin, tekrar bara gider ve orada Hakan'la karşılaşır. Bir süre tartıştıktan sonra ilişkilerini sürdürme kararı alırlar.

Ersin, yılbaşı gecesini Hakan ve arkadaşlarıyla geçirir. Sabaha karşı eve döndüğünde Yeşim'i baygın bir hâlde bulur. Yeşim, Faruk'un kendisiyle evlenmeyeceğini anlayınca eve dönüp ilaç alarak intihar etmiştir. İntihar sonucunda Yeşim ölür.

Aradan dört ay geçer. Ersin'in annesi Antalya'dan bir evlilik teklifi aldığını söyleyerek oraya yerleşeceğini bildirir. Ersin'e kendisinin de gelebileceğini söyler. Ersin ise bu teklifi kabul etmez. O, Yeşim'in ölümünden sonra iyice iç dünyasına çekilir ve Hakan dahi kimseyle görüşmez.

Kişiler

Başkişi Ersin

Şair Öldü, bireyi anlatma çabasının ürünüdür. Bir başka ifadeyle bu roman olay anlatmak için değil birey anlatmak için kaleme alınmıştır. Dolayısıyla tema da birey ekseninde ortaya çıkmaktadır. Anlatılan bu birey ise romanın başkişisi olan genelde Ersin olarak geçen ve tam adı Saliha Ersin Sağ olan kişidir. Pek kullanılmayan Saliha adı, babaannesinin ismiyken Ersin erkek ismidir. Babası ona, Ersin'in tahminine göre, erkek çocuk beklentisi olduğu ve kendini buna hazırladığı için bu adı vermiştir. Ersin'in aykırılığı isminden başlamaktadır. Bir bayan olan Ersin'e erkek ismi verilmekte ve onun farklılığı somutlaştırılmaktadır.

Fiziksel açıdan genelde kardeşi Yeşim'le mukayese edilen ve çirkin olarak aktarılan Ersin, akıllı biridir. 1976 doğumlu olan Ersin gelişmeler başladığında, yani olay zamanının başlangıcında yirmi iki yaşında üniversitede hukuk eğitimi alan biridir. Bu da onun akıllı biri olduğunun göstergesidir. Nitekim kendisi de "*Ersin faydasız akıyla büyülenen, yarı deli ve güzel olmayan bir kızdır.*" (Türker, 2012: 81) demektedir.

Ersin'in çocukluğu babasının ilkökul öğretmeni olmasına bağlı olarak çeşitli Anadolu kentlerinde geçmiştir. Ersin, babasına ne kadar yakınsa anne ve kardeşine o kadar uzaktır. "*Babamın kanından geldiğimi duyumsamak, annem ve kız kardeşime şiddetle hissettiğim yabancılik duygusunun sonucudur herhalde.*" (Türker, 2012: 81) diyen Ersin bu durumu vurgular. Babasıyla benzerliğe onun içine kapanık; insana, topluma uzak, insanî değerleri ön planda tutan, okuyan biri oluşuyla ortaya çıkar. Annesi ve kardeşi ise sadece buldukları hayattan kurtulmak için uğraşan insanlardır. Bunun için de Yeşim'in zengin bir koca bulması için çalışmaktadırlar. Bu temel ayrılıklar sebebiyle Ersin, babasına bağlıdır ve onu daha çok sevmektedir. Babasının ölümünden sonra ise annesi ve kardeşiyle Ankara'da, aynı evde yaşamaya devam etmekte ama onlarla çoğu konuda anlaşmamaktadır. Bu anlaşmazlık çok derin ayrılıklar yaratmamaktadır. Aile bağı onları bir arada tutmakta ve bütün farklılıklarına

rağmen birbirlerini sevmeleri sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Ersin, “*onlardan nefret ettiğim falan yok. Tam tersine, öyle çok seviyorum ki.*” (Türker, 2012: 81) diyerek bu durumu ortaya koyar. Aralarındaki sevgiyi rağmen mesafe de sürekli vardır. Birbirlerine çok müdahale etmedikleri için de büyük bir sıkıntı ortaya çıkmaz. Ersin’in söylediği “*beni sevdiğini, varlığı tedirginlik yaratmayan biri gibi kabul ettiklerini biliyordum. Evin kedisi gibi, evin kuşu, akvaryumdaki balığı gibi. Önemsiz ama var.*” (Türker, 2012: 119) şeklindeki sözler annesi ve kardeşinin kendisine bakışını özetler. Ersin’in katlanamadığı en büyük husus da budur. Ersin, ailesi tarafından gerekli değeri görmemesini, yok sayılmasını pek kabullenemese de zamanla bu duruma alışır. Her şeye rağmen aralarındaki sevgi bağının varlığını, Yeşim’in ölümüyle Ersin’in tamamen bunalıma girmesinde ve Yeşim’in ölümünden sonra evlenip Ankara’dan taşınmaya karar veren Şengül Hanım’ın Ersin’e beraber gitme teklifi yapmasında görmek mümkündür. Anne ve iki kızından oluşan bu aile, ortak özellikler taşımasa da, pek belli etmese de birbirine bağlı ve birbirine seven bir ailedir.

Ersin’in en bariz yönü yabancılığıdır. “*Bir takım sosyolojik ve psikolojik dış etmenlerden dolayı, kişinin kendi benliğini kaybetmesi ve bunun sonucu olarak da akli dengesizlik yaşayıp çevresiyle uyum sağlayamaması ve iletişimsizliğin son safhaya varması.*” (Ege, 2005: 5) olarak tanımlanabilecek yabancılaşma Ersin’de barizdir. O, dünyaya, hayata, topluma uzaktır. Ersin çocukluğundan bahsederken “*karadutun çardağına girerek kaybolurdum. Vişne ağacı cılız ve tatsızdı, hoşlanmazdım. Babamın bir köşeye ektiği yeşil soğan, domates ve biberlerin taze kokusunu içime çekerdim. İnsan sesinden uzakta, tek bir dalın ya da kuşun, yaprağın ya da hışırtının, belli belirsiz yaşamın dokunulmazlığına sığınırdım.*” (Türker, 2012: 27) demekte ve daha küçük yaşlarda bile tek olmayı sevdiğini ortaya koymaktadır. Ersin, bu bağlamda kendini kaplumbağaya benzetmektedir. O, bir kaplumbağa gibi dış dünyaya uzak durmakta, kendi kabuğu içerisinde yaşamaya çalışmaktadır.

Ersin’in insanlara olan uzaklığı, yabancılığı çoğu insanın kendisine yaklaşmasını engellemektedir. “*Sıkıntılı ve asık suratlı*” (Türker, 2012: 134) hâliyle dışa yansıyan bu yabancılığı diğer insanların kendisine uzak durmasına zemin hazırlamaktadır. Yabancılığının nedenini tam olarak kendi de anlamayan Ersin “*yaşıtlarım, benden iki yaş küçük, beş yaş büyük olanlar... Ortak kaderimiz var mı? Beni hepinizden ayrı düşüren o aşilamaz mesafe, o uzlaşmazlık nedir?*” (Türker, 2012: 47) şeklinde bu durumu sorgulamaktadır. Yabancılaşma durumu bilinçli bir tercih olmaktan ziyade kendi yaradılışı, yaşadıkları ve dönemin değerlerine bağlı olarak ilerleyen bir durum şeklinde ortaya çıkmaktadır. Nitekim Ersin, “*kimsenin desteğine, ilgisine ihtiyacım yok benim. Yirmi iki yıl böyle yaşadım, şimdiden sonra sırtım sıvazlansa ne olacak? Ah, insan. Birinin zayıflığı, diğerinin gücü olur; birinin suskunluğu diğerinin sesi. Fazla mı kötü niyetliyim. (...) Yabani bir hayvan gibiyim, okşanmaya*

gelemiyorum. Yalnızlık, tek olmak duygusu midemde erimeyen bir kemik gibi. Yutmuşum, ama geri çıkaramıyorum.” (Türker, 2012: 57) şeklindeki sözleriyle bunu ortaya koyar. O, içinde bulunduğu zamana kadar yaşadıkları, yaşadığı dönemde ortaya çıkanlar ve yaradılışı neticesinde yalnızlaşmış, yabancılaşmıştır.

Aslında Ersin, bulunduğu bu hâlden pek de memnun değildir. O, sevgiye muhtaçtır ve sevgi gördükçe yabancılaşmadan sıyrılabilecek bir konumdadır. Elif’le olan arkadaşlığı, Hakan’la olan ilişkisi bunun ispatıdır. Hatta Ersin zaman zaman yaşadığı dünyayı mutluluk verici bir yer olarak da görmektedir. Ancak yaradılışı ve beğenmediği toplum yapısı kendisini hayattan, insanlardan soğutmaktadır. Böyle olunca da gittikçe yalnızlaşmakta, yabancılaşmaktadır. Sınavda kendilerine intiharın etik olup olmadığı hususunda yöneltilen soruya “*ben bana şahdamarımdan daha yakınım, kendimin sahibiyim. Reddedirim. Ölçüm kendimdir. Toplumun canı cehenneme. Eksikliğini duymayacak toplumun canı cehenneme. Ruhları rahat bırakınız. Etiktir elbet. Etiğin ölçü birimi de insandır. Toplum diye bir şey yoktur, toparlanmış insan yığınları vardır.*” (Türker, 2012: 33-34) cevabını veren Ersin toplumun değerleriyle uzlaşmadığını göstermektedir. O, toplum yerine toparlanmış insanlar yığını olarak tanımladığı insan grubunun insani, ahlaki değerlerini doğru bulmamakta ve karşı gelmektedir. Dolayısıyla insanlarla aradaki mesafe ortadan kalkacağına daha da derinleşmektedir. Nitekim daha sonra söylediği “*beni neyin büyüttüğünü bilmiyorum. Beni buraya, bu olduğum, bugünkü olduğum yere taşıyan ne? Yaşamak için çıldırıyorum ama bu öldürülmüş, yapılandırılmış hayatı sevmiyorum. Ben uyurken tıkır tıkır işleyen hiç susmayan hayatı. Başkalarının dediği, başkalarının söylediği, düşündüğü, yaptığı, ettiği her şeye yabancıyım.*” (Türker, 2012: 46) sözleri de bu durumu somutlaştırmaktadır.

Ersin’in yabancılaşmışlığı, etik gördüğü intiharı yer yer düşünmesine de yol açmaktadır. Yaşadığı bu hâl nedeniyle Jean Paul Sartre’ın *Gizli Oturum* adlı piyesinde ifade ettiği “*cehennem başkalarıdır*” sözünü anımsatacak şekilde “*cehennem bu hayat*” (Türker, 2012: 200) diyen Ersin uzlaşmadığı hayattan, dünyadan intihar yoluyla ayrılma, kaçma isteği içinde olur. Ancak bu niyet hiçbir zaman eyleme dönüşmez. İntiharı düşüncesini eyleme dökemeyen Ersin, hayatta kalmanın ne kadar zor olduğunu anlatmak için kendini kahraman olarak niteler ve şöyle der: “*Hayatta kalmaya devam eden kahraman. O Ersin’miş...*” (Türker, 2012: 249).

Ersin’in zaman zaman kopma noktasına gelen hayat bağı, Yeşim’in ölümüyle daha da incelikler. Her ne kadar Yeşim’le araları istediği gibi olmasa da onun ölümü Ersin’in hayata, dünyaya, topluma karşı duyduğu hoşnutsuzluğu en uç şekilde göstermesine zemin hazırlar. Romanın sonlarına doğru “*üç numara traşlı kafamı sıvazlıyorum ki, Hakan’ın çekip gitmesinin nedeni bu kafadır, Elif, Samim, Yeşim, teyzem, İpek ve annem. Hepsinin çekip gitmesinin nedeni*

bu kafa ve içindeki şeylerdir. Ne yapsam ağırlığını azaltamıyorum.” (Türker, 2012: 252) cümleleriyle yabancılaşma durumunu ortaya koyan Ersin, farklılığını ifade etmektedir. Bu farklılık, burada geçen üç numaralı tıraşla somutlaşmaktadır. O, mevcut yabancılaşma hâlini fiziksel özelliklerine de yansıtılmaktadır. Bunun yanında, romanın sonunda gözleri morarmış, dudakları patlamış bir Ersin söz konusudur. Yeşim’in intikamını almak isteyen Ersin, Faruk’u hedef almış; ancak dayak yemiştir. Bunun sonucunda ortaya çıkan kendi tabiriyle zombi görüntüsü onun diğer insanlarla farkını, yabancılığını somutlaştıran bir diğer unsurdur. Belirtilen tasvirlerle bu dünyaya ait olmayan bir Ersin portresi çizilmekte, böylece onun yabancılaşması yansıtılmaktadır. Ersin’in yaşadığı yabancılaşma aynı zamanda depresif biri olması sonucunu doğurur. O, depresif olduğu için sürekli ilaç alan biridir.

Ersin’in insanlara olan uzaklığı onun karşı cinsle ilişkilerinde de görülür. O, geçmişte birine âşık olmuş; ancak bunu ifade edememiştir. Onun karşı cinsle tek ilişkisi Hakan’la kurduğu ilişkidir. Ersin, bir barda Hakan ile tanışır; Hakan’ın kendisine ilgi göstermesine paralel olarak o da Hakan’a ilgi gösterir. Hatta o gece birlikte olurlar. Bu geceden sonra Ersin, bir daha Hakan’la görüşmez. Hakan ise sürekli Ersin’i aramaktadır. Tesadüfen karşılaştıkları bir gün biraz konuştuktan sonra ilişkilerini sürdürme kararı alırlar. Ancak bu noktada da Yeşim’in ölümü devreye girer ve Ersin, Hakan dâhil olmak üzere herkesle ilişkisini keser. Böylece aşk aracılığıyla insanlara, topluma olan uzaklığından sıyrılması mümkün olan Ersin’in tekrar ve daha katı bir şekilde içe kapanma durumu ortaya çıkar.

Ersin’in siyasi yönüne bakıldığında onun 1980 sonrası politikaya uzak duran neslin bir temsilcisi olduğu söylenebilir. Aslında sol kesime yakın duran ve *“aslında bir taraf seçsem, onlardan yana olurdu. Bilmiyorlar. Savundukları şey kötü değil, bana uzak değil. Beni iten hırçınlıkları, acelecilikleri, hamlıkları. Yoksa sol bir terbiyeden geçmemiş, hayatı böyle okumaya açık olmayan insanları fazlasıyla aptal buluyorum.”* (Türker, 2012: 35) sözleriyle bunu ifade eden Ersin bu kesim hakkındaki eleştirilerini şöyle sürdürür: *“Solcu öğrenciler eylem koyacaklar, tartışıyorlar kendi aralarında. Ben sınıfının temsilcisi, o bile değil, kayıp insan, başarılarını çeviriyorlar. Onlardan da zor kurtulmuştum bir zamanlar. İnsanı zorlarlar, zorlarlar... Korkaklıkla suçlarlar, suçlarlar. Politzer’in kitabını burnuna dayarlar. Seni sıfır zannetmelerindendir bu. İşlenecek hammadde. Dört-beş yaş arası çocuk beyni. Sorumlu arkadaş size saz çalmayı öğretecektir. Rock nedir? Afyon.”* (Türker, 2012: 35).

Ersin, onların kibirli tavrından, dar kafalılığından, yetersizliklerinden, aceleci davranmalarından şikâyet etmektedir. Bunun yanında Ersin, Samim’e *“hiç uğraşma bence Mim kardeşim. Bu dünya birbirimizi anlamamak üzerine kurulmuş. Yiyişip duracağız böyle.”* (Türker, 2012: 71) demekte ve dindarlarla kendisi arasına mesafe koymaktadır. Ersin, siyasi bir

taraf değildir. O, kimseye önyargıyla bakmamaktadır. Dolayısıyla bu özellik onun siyasi bir taraf olmasının da önüne geçmektedir. Hippi arkadaşlarının yanında Elif gibi muhafazakâr bir arkadaşının olması onun ortada durduğunun ve belirli bir siyasi görüşün tarafı olmadığını göstergesidir. O, siyaseti benimsemeyen apolitik bir insandır.

Ersin'in bir diğer yönü edebiyatçı kimliğidir. O, şiir yazmaktadır. “*Bir gün beni, tamamıyla beni anlatan bir sayfa, bir paragraf, bir cümle, bir kelime bulacağım günü bekliyorum ümitsizce.*” (Türker, 2012: 47) sözlerini söyleyen Ersin neden yazdığını ortaya koymaktadır. Yazdığı şiirleri okuyanlar onları beğenmektedir. Hatta ona yazması gerektiğini söylemektedir. Ancak hiçbir şeye bağlanamayan Ersin, yazıya, şiire, edebiyata da bağlanamaz. Yaşadığı yabancılaşma kendisini yazmaktan uzaklaştırır. Yazma üzerine konuşurken söylediği “*soğudum her şeyden*” (Türker, 2012: 145) cümlesi de buna işaret etmektedir.

Üzerinde durulan bu özellikleriyle Ersin, romanın ortaya çıkış amacıdır. Roman, Ersin gibi bir bireyi anlatmak için yazılmıştır. Bu birey hayata tutunamamış; hayatla, dünyayla uzlaşmamış, yaşadığı topluma ayak uyduramamış, aykırı kalmış biridir.

Diğer Kişiler

Romanda yer alan ve önem arz eden diğer kişilere bakıldığında Elif, Yeşim, Şengül, Hüsnü, Samim ve Mahir isimlerini saymak mümkündür.

Elif, Ersin'in türbanlı, dindar kimliğiyle ön plana çıkan arkadaşıdır. Nitekim onun bu özelliği fiziksel görünüşüne yansır: “*Küt kesilmiş turnakları, ellerinin temizliği... Saçlarını açsa bu kadar güzel görünmezdi belki. Adanmış rahibelere benziyor. Türbanının içinde, alınna kadar inen beyaz örtü, yüzünü iyice gerdirmiş.*” (Türker, 2012: 43) Elif, bu özelliğinden dolayı üniversite öğrenimini devam ettiremez. Çünkü anlatılan dönemde türban yasağı vardır. Bir bakıma Elif dışlanan bir kitlenin mensubudur. Aynı zamanda o, babasının kendisini her yönüyle kontrol etmesi sonucu ortaya çıkan bir baskı altındadır. Babası, Elif'in arkadaşlarına dahi karışmaktadır ve bu da Elif'te bir sıkıntı, bir bunalım yaratmaktadır. “*Off! Her hareketim kontrol altında. Çiçe giderken bile izin isteyeceğim.*” (Türker, 2012: 116) diyen Elif, üzerindeki baskıyı ifade etmektedir. Bu özellikleriyle Elif yalnız ve sıkıntılı, bunalımlı olan bir kadındır. Onu Ersin'e yaklaştıran hususlar da bunlardır. Ersin de farklı nedenlere bağlı olarak aynı özellikleri taşımaktadır. Elif, öğrenimini kendi ülkesinde sürdürmeyeceğini düşünüp Avusturya'ya gitmeye karar verir. Elif'le, Ersin'den sonra bir başka kadın ele alınmakta ve benzer şekilde sıkıntılı bir birey olarak ortaya konmaktadır. O, başkişi olan Ersin'den çok farklı; ancak onun gibi sıkıntılı bir kadın örneğidir.

Romanın kişilerinden bir diğeri Ersin'in ablası Yeşim'dir. İkisi arasında kardeşlik dışında hiçbir yakınlık yoktur. Yeşim, Ersin'in aksine fizikî olarak güzel, dışa dönük, bencil, okumayan biridir. Ersin, aralarındaki farklılıklardan kimilerini ve onu sevdiğini "*ablamın dolgun dudaklı minik ağzı, benim yayvan bir kaba benzeyen dudaklarımla alay eder. İri göğüsleri, benim varlığıyla yokluğu bir olan göğüslerime, bir koşu yarışındaymışız da ipe önce varacağı belli olan atlet oymuş gibi diklenir. Sirtına dökülen kumral saçlarını, benim kısa saçlı başımı ezmek istermiş gibi sağdan sola, soldan sağa geçirerek omuzlarına atar. Ama ben severim Yeşim'i*" (Türker, 2012: 19) cümleleriyle dile getirir. Güzelliğinin farkında olan Yeşim'in en büyük ideali zengin bir kocayla evlenmek ve maddi açıdan rahat bir hayat sürmektir. Bunun için farklı erkeklerle beraber olur; ancak bir türlü istediğini elde edemez. En sonunda flört ettiği ve evlenmeyi planladığı Faruk'la evlenme hayalleri sona erince intihar eder ve ölür. Yeşim üzerinden bir başka kadın irdelenmektedir. Ne kardeşi Ersin'le ne de Elif'le herhangi bir benzerliği olan bu kadının sonu ölümle biten hikâyesi verilerek kadınların yaşadıkları olumsuzluklar örneklenmektedir.

Ersin ve Yeşim'in anneleri olan Şengül Hanım, geçmişinde pavyonlarda çalışmış bir kadındır. Şengül Hanım, Hüsnü Bey'le evlenince eski yaşamını terk eder. Ancak geçmişi onun peşini bırakmaz ve istenmeyen gelin olur. Hüsnü Bey öldüğünde kızları Ersin ve Yeşim'le yaşamayı sürdürür. Özellik itibarıyla Yeşim'e benzer. O da mevcut sıkıntılarından kurtulup maddi sıkıntıların olmadığı bir hayatın peşindedir. Bunu sağlayabilecek tek kişinin Yeşim olduğunu düşündüğü için zengin koca bulma hususunda onu sürekli destekler. Yeşim'in yaşadığı hayal kırıklığı ve sonrasında gelen ölümü Şengül Hanım'ı da sarsar. O, kendisine talip olan bir koca adayına evet deyip Ankara'dan ayrılıp Antalya'ya yerleşme kararı alır.

Ölmüş olan Ersin'in babası Hüsnü Bey, Ersin'e olan benzerliğiyle üzerinde durulabilecek kişilerdendir. Öğretmen olan Hüsnü Bey, yakınlarının, ailesinin tüm karşı çıkmalarına rağmen pavyonda çalışan Şengül Hanım'la evlenmiştir. Bu evlilik ona pek de mutluluk getirmemiştir. Hayatının son dönemlerinde akıl hastası olan Hüsnü Bey, Ersin gibi yabancılaşma içerisindedir. "*Hüsnü Bey, hayatı boyunca kendine anlamsız sözcükler ve izahlardan bir kılıf yaratmamıştır. Bitkilerin varlığı gibi sessizce anlam üretmiş, mevsimi geçince de solmuştur. Hüsnü Bey belki kırmızı, belki pembedir. Belki birkaç kez hastalıklı renklere bürünmüş, doğasının gücüyle yetinmiştir. Şikâyet etmemiştir. Sadece sadece kapanmıştır. İnsanlar gözlerini üzerine dikmişken 'bırakın beni' dercesine içiyle, damarlarıyla, kök saldığı şeyle söylemişti.*" (Türker, 2012: 80) cümleleri bunun somut ifadesidir. Bu özellikleriyle o, yaşama, topluma uzak; sıkıntılı, bunalımlı bir kişidir.

Samim, romanın üzerinde durulması gereken kişilerindendir. Elif'in arkadaşı olan Samim muhafazakâr gençliği temsil etmektedir. Elif, Samim'i Ersin'le de tanıştırır. Anlatıcı tarafından dindar yönü belirtilerek şöyle tasvir edilir: “*Yüzüme merakla dikilmiş yeşil gözlere bakıyorum. Nasıl bir duruluk bu? Bu ne kadar güzel bir adam? Bunu şimdi mi fark ettim? (...) Ne düşünmüştüm ilk tanışıldığımızda? İnce, uzun, kumral bir erkek. Bıyıkları dudaklarının üzerinde kesilmiş. Onlardan olan tüm erkekler gibi. Temizlik, itikat ve kimlik üçlüsü iç içe geçmiş. Aptalca gözüküyor. Sarıya çalan seyrek sakalı uca doğru hafifçe sivrilen çenesini kuşatıyor. Meleğe benzediğini söyleyen olmuş mudur acaba?*” (Türker, 2012: 70-71). Ersin'in bir melek gibi tasvir ettiği Samim, entelektüel bir muhafazakâr olarak Ersin'le konuşmakta ve çeşitli konularla ilgili fikirlerini ortaya koymaktadır. Böylece anlatılan zamanın muhafazakâr genç insan örneği, Samim'le temsil edilmektedir.

Romanda ön planda olmamasına rağmen Elif'in babası Mahir Bey'in, üstlendiği işlev açısından ele alınması gerekir. Muhafazakâr olan ve Elif'in üzerinde baskı kuran Mahir Bey, halı ticareti yapmaktadır. Kayserili olan Mahir Bey kendisi gibi olmayana, düşünmeye nefretle yaklaşan biridir. Belirtilen hususlar dışında üzerinde durulmayan Mahir Bey aracılığıyla toplumdaki farklılaşma, ayrışma somutlaşmaktadır.

Romadaki diğer kişiler ise şöyle sıralanabilir: Ersin'in birlikte olduğu ilk ve tek erkek olan Hakan, teyzesi Nermin Hanım, eniştesi Nazif Bey ve kuzeni İpek, ilkokul öğretmeni Celile Hanım, fakülteden tanıdığı Nuray ve Cihan, hippie arkadaşı Didem, daha önceden tanıdığı barmen Cevher, alışveriş yaptığı gümüşçü Egemen Hanım; Hüsnü Bey'in arkadaşları Cavit, Veli ve Hasan; Cavit'in karısı Ayşe; Yeşim'i arkadaşı Aydan ve onun sevgilisi Oktay Namaldı; Elif'i kardeşi Mahmut Selim; Mahir Bey'in mağazasında çalışan görevli; Nazif Enişte'nin gayrimişru ilişki yaşadığı Çeşminaz; Yeşim'i evlenme hayalleri kurduğu, onun intiharına sebep olan Faruk Bey; Şengül Hanım'ın evlenmeye karar verdiği asker emeklisi romanda geçen adı anılabilecek belli başlı diğer kişilerdir.

Tema

Ersin üzerinde durulurken belirtildiği gibi bu roman birey odaklıdır. Amaç Ersin gibi bir bireyi anlatmaktır. Dolayısıyla tema da bireyin yabancılaşmasıdır. Bu husus kişi kısmında ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Bununla birlikte aykırı olan, yabancılaşan Ersin adlı bireyi romanın merkezine koyan, anlatmaya çalışan romanda içerik bağlamında üzerinde durulabilecek bir husus daha vardır. Bu da Ersin-Elif gibi iki farklı karakterle yansıtılan toplumdaki ayrışmadır. Bu ilişki aracılığıyla hem ayrışmaya dikkat çekilmekte hem de bütün farklılıklara rağmen insanların bir araya gelebileceği vurgulanmaktadır. Ersin, dini inancıyla ön planda

olmayan biriyken Elif'in en bariz özelliği dindarlığıdır. İkisi de aynı fakülteye gitmektedir; ancak Elif türban yasağı sebebiyle okula devam etmekte sıkıntı yaşamaktadır. Yaşadığı sıkıntıları da fakülte dekanının kendilerine olan tavırlarıyla özetler: “*Bize böcekmişiz gibi davrandı kadın. (...) Bize örümcek kafalıları dedi. Bu zihniyetle, özgür üniversitenin bağdaşmadığını; ancak örtülerimizden kurtulursak bilime katkı bulunacağımızı... Yani neredeyse çirkinsiniz diye bağıracaktı. Böyle nefret, böyle aşağılama görmedim.*” (Türker, 2012: 68).

Elif, bütün farklılığına rağmen Ersin'le diyalog kurar. Onunla yalnızlığını, duygularını paylaşır ve ikisi yakın arkadaş olurlar. Elif'in babası bu arkadaşlığa şiddetle karşıdır. Diğer tarafta ise Ersin bu arkadaşlıktan dolayı tepki görür. Dindar olmayan tanıdıkları ona hoş bakmazlar. Her ikisi de aralarındaki yakınlıktan dolayı sıkıntı çekmelerine rağmen arkadaşlıklarını roman boyunca sürdürürler. Böylece bir taraftan toplumun farklı kesimleri, bu kesimlerin farklı görüşleri, birbirlerine olan uzaklıkları hatta birbirlerinden hoşnutsuzlukları sergilenirken diğer taraftan her şeye rağmen farklı kesimlerden insanların diyalog içinde bulunabilecekleri gösterilir.

Romanda, diyalog mesajı Ersin ve Elif üzerinden verilirken toplumdaki ayrışmanın sebeplerine dair düşünceler de dile getirilir. Ersin, Elif'e yazdığı mektupta “*asıl meselemiz ne senin Elif ne benim Sin ne onun Mim oluşudur. Asıl meselemiz şiirin ve gizin olmayışıdır. Şiir kabak çiçeği gibi açılmış, patlayan çıtırdayan sakız gibi ağızlarda bizi söylemekten vazgeçmiş. Asıl meselemiz şiirin hepten yokluğudur. Asıl meselemiz, bir metni paylaşma sıkıntımızdır. Bize ait bir metin olmayışıdır.*” (Türker, 2012: 166) demektedir. Romanın adı olarak kullanılan “şair öldü” ibaresi burada bir daha ön plana çıkmaktadır. Şair ve şiir ölmüştür. Bir başka ifadeyle insanilik, duyarlılık eksilmiştir dolayısıyla ayrışma da kaçınılmazdır. Bize ait bir metin yok diyen anlatıcı, farklılığa vurgu yapmakla birlikte, Ersin ve Elif'in bir araya getirerek bütün zorluklara rağmen farklılıkların iletişiminden, birlikteliğinden yanadır.

Zaman

Olay zamanı ile ilgili verilen ilk bilgiyi kişilerden Elif ifade eder. Geçirdiği yaz tatilini kastederek “*iki ay boyunca öyle çok böğürtlen yedim ki, artık görmek bile istemiyorum.*” (Türker, 2012: 69) diyen Elif'in bu sözleri romanın sonbaharda başladığını göstermektedir. Bunun hangi yılın sonbaharı olduğu ise daha sonra ortaya çıkar. Ersin'in bindiği otobüste gördüğü bir adamla ilgili söylediği “*göz ucuyla gazeteye baktım şöyle bir. 17 Aralık 1998 tarihli gazetede tanınmış köşe yazarının makalesine dalmış gitmişti adam.*” (Türker, 2012: 133-134) şeklindeki sözler olayların 1998 sonbaharında başladığını somutlaştırır. Bu noktadan sonra

olayla 1 Ocak 1999'a kadar kesintisiz bir şekilde devam eder. Belirtilen gün, bir başka deyişle yılbaşı günü Ersin'in kardeşi Yeşim intihar edip ölür. Bu gelişme Ersin için bir kırılma noktasıdır. Bu gelişmeden sonra Ersin âdeta yaşamdaki her unsurdan kopar. Yeşim'in ölümünden sonra zaman atlaması yapılır ve Mayıs 1999'a geçilir. Olaylar da burada sonlandırılır. Dolayısıyla olay zamanının 1998 ilkbaharı ile 1999 ilkbaharı arasındaki yaklaşık bir yıllık bir zaman diliminde geçtiği; bununla birlikte anlatılanların ağırlıklı olarak 1998 ilkbaharı ile 1 Ocak 1999 arasındaki yaklaşık yedi aylık süreyi kapsadığı söylenebilir.

Yaklaşık bir yılı içeren olay zamanı, yer yer geriye dönüşlerle genişletilir ve böylece anlatılan zaman daha da geçmişe gider. Geçmişe dair geriye dönüşle anlatılanlar Ersin'in anne-babası ve kendi çocukluğuyla ilgilidir. Bunlar hatırlamalar şeklinde romana yansır. Bu örnekler Ersin'i ve ailesine daha iyi tanıma olanağı sunmaktadır. Örneğin Ersin çocukluğuna dönerek babası hakkında “ *babam, şehrin tek ilkokulunda öğretmendi. Her gün iki yüz metre yürüyerek işine gider, sonra aynı iki yüz metreyi gerisingeri gelirdi. Bazen elinde küçük bir naylon poşet olurdu. Yine de hep yorgun görünürdü. Sabah ve akşamları çayını kendi demler, yanında sigarasını tütürürdü. İki takım elbisesi vardı: kahverengi ve lacivert. Dizleri torbalanarak çizgileri bozulan iki pantolonunu özenle ütüler, üzerindeki lekeleri gazyağıyla silerdi. Huzurluydu yine de. Beklentinin boşluğunu anlamış biri gibiydi. Yorgun ve dingin. İnsan olmanın bitmeyen huzursuzluğunu anlamış ve bu oyuna düşmemişti.*” (Türker, 2012: 26) demektedir. Bu ve buna benzer geriye dönüşler Ersin'i ve çevresini daha yakından tanıma, anlama olanağı vermektedir.

Geriye dönüşlerle Ersin'in doğmadan önceki yıllara kadar, yaklaşık yirmi altı sene öncesine gidilmekte, böylece olay zamanı genişletilmekte ve yaklaşık olarak yirmi yedi yıllık bir anlatma zamanı ortaya çıkmaktadır. Bu da tahmini olarak 1972-1999 arasına denk gelmektedir.

Mekân

Romanın mekânı Ankara'dır. Yazar, mekân olarak yaşadığı şehri tercih etmiştir. Olaylar ilerledikçe Ankara'nın çeşitli mekânları ön plana çıkar. Kızılay, Esat, Bakanlıklar, Etlük, Atakule, Bahçelievler, Gölbaşı, Maltepe Cami adı geçen belirli yerlerdir. Adı geçen bu yerlerin ortak özelliği olaylara bağlı olarak ortaya çıkmalarıdır. Örneğin Elif ile Ersin arasında şöyle bir diyalog geçer:

“ ‘Gölbaşı'na gidelim mi?’ diye sordu birden. ‘Kışın harika olur.’

‘Uzak değil mi? Yani, sen bilirsin de...’

'Tamam o zaman,' diye gaza bastı." (Türker, 2012: 222-223).

Bu diyalogdan sonra ikisi Gölbaşı'na giderler. Gölbaşı sadece gelişmeler bağlamında ortaya çıkan bir mekândır. Yukarıda bahsi geçen mekânlar da aynı şekilde romanda yer alırlar. Romanda mekân ağırlıklı olarak olayın geçtiği yer olmakla sınırlıdır.

Bunun yanında kimi zaman anlatılan mekânın bireyin iç dünyasını yansıttığı da görülmektedir. İç sıkıntıları olan Ersin'in yaptığı *"camdan dışarıyı seyrediyorum. Ama bir şey görüyor değilim. Çirkin şehir silueti, ara sıra gözlerime batıp çıkıyor. Yığılmış binaların üzerinde güneş, sarı bir bunaltıya sokmuş kenti."* (Türker, 2012: 53-54); *"okulun tam karşısındaki arsadan geçen demiryolunun ardındaki yıkık dökük evler, manzaranın biçareliği içimde bir isyan doğuruyordu. Eksiklik, olmamışlık, çirkinlik... İdeal dünya ne kadar uzaktaydı."* (Türker, 2012: 147) şeklindeki mekân tasvirleri onun iç dünyasını yansıtır. Olumsuz olarak yansıtılan mekânlar Ersin'in iç dünyasındaki sıkıntılara paraleldir. Bu örneklerde mekân-insan ilişkisi kurulduğu söylenebilir.

Bunun yanında mekân bağlamında üzerinde durulabilecek son husus hatırlanan yerlerdir. Ersin'in zaman zaman geriye dönüşler yaparak çocukluğuna gittiği ve buradaki bazı gelişmeleri anlattığı görülür. Buralarda doğal olarak mekânlar da değişir. Amasya, Çankırı, İskilip gibi yerler ortaya çıkar. Bu yerler de olay mekânı olmanın dışında herhangi bir işlev taşımazlar.

Belirtilen özelliklerden hareketle sınırlı mekân-insan ilişkisinin kurulduğu yerler hariç genel olarak ister geçmişte ister an içerisinde ortaya çıksın mekânların olayların seyrine göre belirlediği, geniş olarak tasvir edilmediği, ön plana çıkarılmadığı ifade edilebilir.

Anlatım

Roman genelde kronolojik bir akış içinde ilerlemektedir. Zaman kısmında belirtilen süre içerisinde gelişmeler arka arkaya ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte olay akışını zedelemeyen geriye dönüşlerin varlığı da söz konusudur. Zaman kısmında belirtildiği gibi geriye dönüşler yapılarak Ersin'i daha yakından tanıtılması adına, onun geçmişi ve ailesi hakkında bilgi verilmektedir. Ayrıca anlatıcının olayları anlatırken yer yer farklı bir anlatım yöntemi kullandığı da belirtilmelidir. Anlatıcı kimi zaman, bu anlatım yöntemini kullanarak, bir sarkaç halinde olayları aktarmaktadır. Anlatıcı bir gelişmeyi aktarırken tam onu bitirmeden başka bir hususa geçmekte; ancak bir süre sonra da geriye dönerek o gelişmeyi devam ettirmektedir. Bu yöntemi somutlaştırmak için şu örnek verilebilir: Elif, Ersin'e yazlıklarına gelme teklifini,

"... Bizimle gelsene."

‘Yazlığa mı? Şaşırıyorum.

‘Tabii. Bir hafta kalırsın, dinlenirsin.’

‘İyi de seni bile yeni tanıyorum. Annen baban... Uygun olmaz sanırım.’

‘Olur olur, merak etme. Yalnız tek bir şey var... Nasıl söylesem bilemiyorum... Kabul edersen elbette.’ (Türker, 2012: 57)

diyaloguyla yapar. Ancak Elif’in o anda belirttiği gelme şartı burada verilmez. Anlatım bir süre daha devam ettikten sonra bu gelişmenin ayrıntıları ortaya çıkar. Elif’in şartı, ailesinin sıkıntı yaratmaması için Ersin’in türban takmasıdır. Neticede Ersin bu teklifi kabul etmez.

Romanda yer yer uygulanan bu yöntem aracılığıyla anlatının bir kurgu olduğu hissettirilmekte, anlatım zenginleştirilmektedir.

“Ben diliyle yazmayı seviyorum; çünkü kahramanıyla direkt bir ilişki içinde olmak hoşuma gidiyor. Onun acılarını, sıkıntılarını yükleniyorum.” (Özdemir, 2012: 12) diyen yazar bu romanında genel olarak ben anlatıcısını kullanır. Ersin, birinci tekil kişi ağzıyla anlatır. Romanın “Zar” başlıklı ikinci bölümünün girişi buna örnektir: *“Çürümeye yüz tutmuş elmayı ağzımda gevelerken salona girdim. Annem, üzerinde gülkurusu sabahlığıyla, yer yer eprimiş yeşil kadife kaplı koltuklardan birine kurulmuştu. Kahvaltı tabakları, çiçek desenli naylon örtünün üzerinde duruyordu. Tereyağının ekşimiş kokusunu aldım...”* (Türker, 2012: 14).

Ben anlatıcı, bazen kendisini karşıdakinin gözüyle anlatıp ikinci tekil kişi ağzıyla anlatmaktadır. Ersin’in kendisiyle ilgili söylediği sözler bunu somutlaştırır: *“Telefonun salonda olması kadar berbat bir şey yoktur. Hele de gecenin saat onunda, annenin ve ablanın tanımadığı biriyle konuşuyorsan. Şaşkın, şüpheli bakışlar seyredilen televizyondan kayarak üzerine dikilir. Meyve tabağına dilimlenmiş kavun ve karpuzlar, unutuldukları için suyunu salarak boşalır, üzülür. Sen suç işliyormuş gibi kamburlaşırırsın.”* (Türker, 2012: 52).

Bunun yanında istisna da olsa yer yer yazar anlatıcının varlığı da söz konusudur. Ersin ile Samim’in bir görüşmesinde Ersin’i tasvir eden *“Ersin sigarasından hırsla nefesler çekiyor, karşıdaki erkeğe bitişmemek için zorlu bir savaşın içinde. Ama komik görünüyor yine de, bir kumaşa teyellenmiş ilgisiz renkte ve dokuda başka bir kumaş kadar zavallı görünüyor. Sökülebilir, ancak bunu yapacak eli bekliyor ümitsizce.”* (Türker, 2012: 150) cümleleri buna örnektir.

Anlatıcı, objektif bir şekilde olayları, bireyleri anlatmakta; herhangi birinin ya da bir görüşün tarafında yer almamaktadır. Örneğin toplumda ayrışmalara sebep olan türban meselesinde anlatıcı olanları, kişilerin tavırlarını, düşüncelerini aktarmayla yetinmekte bu konu

üzerinde yorum yapmamaktadır. O, her kişiye, düşünceye, gelişmeye aynı mesafeden bakmaktadır.

Roman içeriği itibarıyla modernist bir nitelik taşımaktadır. Bu romanda amaç topluma uzak, yabancı bireyi işlemektir. Dolayısıyla bu amaca bağlı olarak üzerinde durulan bireyi anlatmak için modernist romanın sıklıkla başvurduğu, kişinin iç dünyasını belirgin bir şekilde veren iç konuşma tekniği kullanılmıştır. Bu teknik irdelenen bireyi derinlemesine ortaya koymaya hizmet etmektedir. “*Bazen can sıkıcı şeyler, hayaller görürüm ben de. Bazen yaşama dair olmayan sesler duyarım. Belki tüm bunlar sadece hayattırlar, ben bilmeden, boşuna korkarım. Ne var bunda? Yeşil-beyaz kapsüllerimi içince geçer. Hukuk Fakültesi’ne zaman zaman devam ederim. Henüz itiyat halini almamıştır bu halim. Dersler beni sarmamaktadır. Hak nedir, hukuk, adalet nedir? Yasa koyucu neyi amaç edinmiştir? Bu tip sorularla hayatı kendime zindan ederim...*” (Türker, 2012: 38-39) cümlelerini içeren iç konuşmada Ersin kendini anlatmaktadır.

Romanın sonu açık uçludur. Aslında bu da anlatılan bireyle paralellik taşımaktadır. Hiçbir şeye bağlanamayan Ersin’in romanı da belirli bir sona bağlanmamıştır. Ersin’in hikâyesi belli bir noktada kesilmiştir. Romanın 15. bölümü, ölen kardeşine seslenen Ersin’in şu cümleleriyle bitirilir: “*Güzel kardeşim. Babamı görürsen de ki: Bak ben de delirdim. Ersin mi? Ha, o...*

Bazen beklentiler boşuna çıkarmış. Demek annemin kızı değilim. Ersin’miş o... hayatta kalmaya devam eden kahraman. O Ersin’miş...

De ki:” (Türker, 2012: 249).

Romanın 16. ve son bölümü ise, “*Bize yardım ediniz. Ey ölümler, gerçekten ne için öldüğünüzü söyleyiniz. Bizi boş işlerle meşgul...*” (Türker, 2012: 235) şeklinde sonlandırılır.

Görüldüğü üzere iki bölüm de kesilmektedir. Böylece belirli bir noktada kesilen Ersin’in hikâyesi, buna uygun cümle kuruluşuyla somutlaştırılmış ve yoruma açık hâle getirilmiştir.

İçeriği itibarıyla modernist bir karakter taşıyan romanda postmodern romanın kimi tekniklerinden de faydalanılmıştır. Bu teknikler üstkurmaca ve kolajdır.

Romanın sonunda, roman içerisinde de geçen ve kurmaca bir kişilik olan sanatçı Müge Göçmen’le yapılmış, Ersin tarafından okunan bir söyleşi bulunmaktadır. Bu söyleşi onun *Şair Öldü* adlı şiir kitabı üzerine yapılmıştır. Her ne kadar kitabın türü ve onu ortaya koyan sanatçının adı farklı olsa da bu söyleşide romanın yazılış nedeni de vardır. Zaten romanın adıyla Müge Göçmen’in kitabının adı aynıdır. Bu söyleşide “*hayat boş vermekle üzerine düşünmek gibi iki tercihimiz var. Ben ikinci yolu seçmiş bir aptalım. İşaret arıyorum. Ve bunu yapan herkes ölüme mahkûm, kitabı olana yazgılı. Metinler, metinler... Ne bulduk onlarda ya da ne*

bulamadık? Şair anlaşılmalı, tükendi. Toptan deliliği küçümsüyor ve her zaman insan tekinin aklını kaçırmışlığıyla ilgileniyorum. Bu yüzden Şair üzerine düşündüm, yoğunlaştım. Kimdir Şair? Sorum buydu, yola bununla çıktım. Şair tek bir kişidir ve şiiri de, yalnızlığı da, ölümü de taşır. Şair sözlerle sevap ilişkisi kuran biridir. İyiyi abartır, biriktirir. Dünyayı anlamaz ve bu yüzden saftır, maruz kalandır.” (Türker, 2012: 255) diyen Müge Göçmen, Sibel K. Türker’i temsilen Ersin’i anlatmaktadır. Ersin de şairdir, o da anlaşılammıştır ve buna bağlı olarak yalnızdır, yabancıdır. Dolayısıyla yazarın Müge Göçmen üzerinden bu romanın hikâyesini anlattığını söylemek mümkündür. Bu da romanda üstkurmacanın varlığına işaret eder.

Postmodern roman tekniklerinden olan kolaj, roman içerisinde çeşitli türlerde metinlere yer verilmesiyle ortaya çıkar. Romanda şiir, mülakat, masal, mektup gibi farklı metinler mevcuttur. Postmodernizmdeki çoğulculuk anlayışına bağlı olarak ortaya çıkan bu teknikle, çokluğun bütünlüğü söz konusudur. Bir başka ifadeyle farklı metinler romanla kaynaşmış bir bütünün parçaları olmuştur. Kolajı oluşturan metinlerden biri aşağıdaki şiirdir. Bu şiir, Macar şair Attila Jozsef’e (1905-1937) ait “Temiz Yürekle” başlıklı şiirinden alıntılanmıştır ve Ersin’in yabancılaşma durumunu da yansıtmaktadır.

“Ne babam var ne annem,

Ne Tanrım var ne ülkem,

Ne beşiğim var ne kefenim,

Ne öpücüğüm var ne sevgim.” (Türker, 2012: 176).

Modernist bir içerikle oluşturulan eserde postmodern unsurların olması romanı hem modernist hem de postmodernist yapmaktadır. Bu yapıyla *Şair Öldü*, Oğuz Atay’ın *Tutunamayanlar* adlı romanına benzemektedir. Orada da bireyi anlatma kaygısı ön planda olmakla birlikte postmodern unsurlardan yararlanılmıştır. Bununla birlikte bu romanda bireyi anlatma çabasının ön plana çıkmasına bağlı olarak modernist romanın daha bariz olduğunu da eklemek gerekir.

Sonuç

Şair Öldü, Sibel K. Türker’in yayımladığı ilk romandır. Türker, bu eserle daha önce örneklerini verdiği hikâyeden farklı bir türe adım atmıştır. Bu roman bireyi anlatma çabası içerisinde olan bir eserdir. Bunu yaparken de aynı zamanda topluma da ayna tutmaktadır. Bir başka ifadeyle romanın odağında birey olmakla birlikte geneli de anlatma çabası söz konusudur. Ersin etrafında yaşanan gelişmelerin ilk amacı Ersin gibi “insana, topluma aykırı düşmüş;

dünyaya, hayata yabancılaşmış” birini ele almaktır. İkinci amaç ise Ersin’den hareketle anlatılan dönemi irdelemek, dönem insanını yansıtmaktır. Bu bağlamda roman tekilden hareket etmekle ve bunu ön plana çıkarmakla beraber tümeli de ele alır demek mümkündür.

Ankara’da geçen romanda yazarla paralellik taşıyan unsurlar vardır. Ersin’in hukuk fakültesi okuması, şiir yazması, Ankara’da yaşaması bu unsurların bazılarıdır. Buradan hareketle yazarın kendi hayatından esinlendiğini de söylemek mümkündür.

Roman, 1990’ların sonunda geçmektedir. 1998 ilkbaharından 1999 ilkbaharına kadarki yaklaşık bir yıllık bir zaman dilimi anlatılmaktadır. Anlatılan dönemin 1990’ların sonuna denk gelmesi tesadüfî değildir. Bu dönemi yaşayan yazar, bu dönemdeki bir bireyi yansıtmak istediği için zaman olarak 1990’ların sonunu tercih etmiştir.

Belirtilen içeriği, belirtilen zaman ve mekân içerisinde anlatan eserin anlatım unsurlarına bakıldığında bireyi iyi aktarabilmek için iç konuşmanın ön plana çıktığı görülür. Ben anlatıcı kullanılarak yapılan anlatımda iç konuşmalar Ersin’in iç gerçekliğini anlatmak için kullanılmaktadır. Bunun yanında üstkurmaca, kolaj gibi tekniklerin varlığı romana postmodern özellikler de katmaktadır. Her ne kadar birey üzerine yoğunlaşılsa da kullanılan bu teknikler romanı modernist ile postmodernist unsurların bir arada olduğu bir eser hâline getirmektedir. İçerik modernist, hepsi olmasa bile kimi anlatım unsurları postmodernisttir.

Üzerinde durulan hususlarıyla yazarın ilk romanı *Şair Öldü*’nün içeriği, kurgusu, açık uçlu sonuyla dikkat çekici, birey gerçekliğini yansıtan; farklı okumalara, yorumlamalara açık; insan olmanın sıkıntılarını ön plana çıkaran bir eser olduğu ifade edilebilir.

Kaynakça

- ORAL, Sibel, (2013). Söyleşi: Beni Hâlâ Sindiremeyenler Var”, <http://kitap.radikal.com.tr>, (Erişim tarihi: 26.05.2016).
- ÖZDEMİR, Özlem, (Ağustos 2012). “Sibel K. Türker’le Söyleşi”, *Remzi Kitap*, s.12.
- SARTRE, Jean Paul, (2007), *Toplu Oyunlar*, İthaki Yayınları, İstanbul.
- SAKALLI, Fatih, (2015). “Sibel K. Türker’in Öykülerinde İzlek”, *Türkbilig*, S.30, s.89-99.
- TAMER SORAL, Şebnem, (2015). “Söyleşi: Hayat Bitti Oyun Devam Ediyor”, <http://t24.com.tr>, (Erişim tarihi: 26.05.2016).
- TÜRKER, Sibel K. , (2012). *Şair Öldü*, Can Yay., İstanbul.
- TÜRKER, Sibel K. , (2012). “Savunu Ya da Uzayda Mahsur Kalma Meselesi”, <http://kitap.radikal.com.tr>, (Erişim tarihi: 26.05.2016).

EGE, Ufuk, (2005). *Batı Kùltüründe Yabancılaşma Kuramları ve David Storey'nin Romanlarında Yabancılaşma Teması*, Ankara Üniversitesi DTCF Yay., Ankara.